

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	23 ม.ค. 2557	44	1588	3

เฟื่อง ชื่อซากเฟื่องคนล้านนา พระยาการใช้เศษวัสดุในชีวิตประจำวัน

การใช้เศษเฟื่องหรือเศษฟางสมัยก่อน เป็นการนำสิ่งที่เป็นเศษเหลือของเงินเฟื่องที่ทำให้เกิดคุณค่าอย่างยิ่งโดยเฉพาะเรื่องของการใช้รองวัสดุ อุปกรณ์ในการขนส่งสินค้าที่เสี่ยงต่อการบุบ แตกเสียหาย เช่นหม้อดิน แจกันดินเผา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้คนสมัยก่อนต้องอาศัยเฟื่อง

กล่าวถึงเฟื่อง หลายคนคงนึกไม่ออก หรือผู้ใหญ่บางคนเคยใช้มันมาแล้วเมื่อสมัยเด็กๆอยู่ตามบ้านนอกคอกนา แต่เวลาผ่านไป มาอยู่ในเมือง อยู่ในกรุง ไม่มีโอกาสได้ใช้เฟื่อง หรือเศษเฟื่องจึงไปเสียสนิทก็อาจเป็นได้

ในสมัยก่อนเมื่อมีการตีข้าว หรือนวดข้าวตามตารางหรือลานนวดข้าว จะมีเศษเฟื่อง หรือเศษ

ฟางปลิวว่อน เพราะแรงฟาดข้าวของคน เมื่อฟ่อนข้าวถูกฟาดกระทบกับแคร่ หรือ ฝิวๆ เมล็ดข้าวจะหลุดออกพร้อมกับใบข้าวเล็กๆที่อยู่ตามโคนรวงข้าวจะปลิวติดออกมาด้วย ใบข้าวแห้งที่ติดลำต้นข้าวแห้งที่เรียกกันว่าเฟื่อง หรือฟางที่หลุดออกมาเป็นเศษเสี้ยนนี้เองเรียกกันว่า ซี้เฟื่อง หมายถึงซากเฟื่องนั่นเอง

หลังจากที่ตีข้าวจนเสร็จ ชาวนาจะต้องเก็บเศษเฟื่อง ครูดเอาเศษเฟื่องไปกองไว้อีกแห่งหนึ่งให้

ไกลจากกองเมล็ดข้าวเปลือกหรือห่างไกลจากกองฟางเพื่อคัดแยกเอาเมล็ดข้าวเปลือกไปเก็บขึ้นยุ้ง ส่วนมัดเฟื่องหรือมัดฟางก็จะเก็บขึ้นไปใส่ผาม หรือที่เก็บเฟื่องหรือบางท้องถิ่นเรียกกันว่า ห้างเฟื่อง ก้างเฟื่อง แล้วแต่ผู้คนแต่ละท้องถิ่นเรียกแตกต่างกันไป

หลังจากที่เก็บเมล็ดข้าวเปลือก เก็บเฟื่องเสร็จดีแล้ว พวกชาวนาจะทำการไล่เสาะเฟื่องเฟื่องโดยการใช้ไม้ตะขอครีดยึดตามภาษาชาวบ้านว่า ขอลางจาง มีซี่เป็นซี่ๆห่างกัน ใช้ไม้ตะขอลางจาง ครีดยึดเอาเศษเฟื่องมากองไว้ แล้วม้วนเป็นมัดๆ เพื่อนำไปเก็บไว้ทำประโยชน์ในการรองรังไข่ รอกันหม้อดินเผา หรือเวลาจะบรรจุหม้อดิน แจกันดิน หรือถ้วยชามที่เป็นดินเผาจะใช้เศษเฟื่องนี้แหละรองภาชนะได้ดีแท้หมู่บ้าน

ภาพเฟื่องเฟื่อง แหล่งเรียนรู้พระยาล้านนา สวนช้างหินไฟ ม.6 ต.ดอนแก้ว อ.แมริม จ.เชียงใหม่

...นิคม พรหมมาเทพย์...